

BERT VAN GEMERT VERTELT (2)

De handwever in zijn werkplaats, met z'n primitieven weefstoel (weefgetouw) en de daarbij behorende gereedschappen: Het getouw, meestal van zeer zwaar eikenhout, was zeer oud, zelfs zo oud, dat bijna geen wever wist, wanneer er een nieuw weefgetouw gemaakt was. In veel gevallen was het weefgetouw eigendom van den wever zelf, terwijl de meer arme wever er een huurde voor den prijs van een gulden of 75 cent, soms ook 50 ct per jaar. Deze weefgetouwen werden verhuurd door "den patroon" of een meer gegoede wever, een zoogenaamde "rijken wever", die soms 4 à 5 tot tien getouwen verhuurde.

Behalve een getouw had de wever nog heel wat gereedschappen meer nodig om te kunnen weven. De spoel waarop "moeder-de-vrouw" de kleine klosjes spoelde; klosjes die moesten overgebracht worden naar de spoel van de wever (veel gelijkend op 't spoeltje van 't tegenwoordig naaimachine, doch veel primitiever en van hout); de kroon (haspel) waarop 't garen in strengen werd gehangen; dan nog de ketting of 't stuk gewonden op den garenboom; dan nog de kammen en 't riet, welke laatste zijn naam ontleende aan het feit dat 't vroeger van riet werd gemaakt (tegenwoordig van staal); voorts nog de la of laai en de wever kon weven, als hij tevoren de hulp van de buurlui had ingeroepen. De hele buurt kwam er vaak aan te pas, want het winden van 't garen op "den boom" dat was geen kleinigheid.

De zoogenaamde ketting, die de wever thuis kreeg of was gaan halen, dat was 'n hoop garen, op en bij elkaar geschalm. Dit garen moest op de garenboom worden gewonden, of zoals de wever 't zei "opdraaien". Drie tot vier buurlui werden er vaak bijgehaald om mee te helpen "booime". In den tijd van een uur zat het kettinggaren dan op zijn plaats.

Vervolgens moest de "aandraaister" komen. Vrouwen of meisjes deden dit werk meestal; zij brachten de draden van het oude stuk aan het nieuwe stuk, en dat noemde men "aandraaien". De aandraaisters werden uitbetaald door de wever; men betaalde daarvoor (schrik niet lezer) 1 duit voor de 100 draden, zodat dit voor 'n stuk van 2000 of meer draden, soms 16 of 18, soms

ook 20 cent was. Daarvoor had men 6 à 7 uur moeten "aandraaien". Wanneer dit klaar was, dan werd het garen gesterkt met stijf sel, dat met twee groote borstels werd aangewreven. Het natte garen werd daarna gedroogd met 'n zelfgemaakte waaijer; in den winterdag, met 'n slappe natuur droogde men met vuur.

Was dit alles klaar, dan kon de wever beginnen te weven. Dan ging 't er op los; er moest zo spoedig mogelijk een "partje" zijn!

Met deze voorbereiding en al deze werkzaamheden en toebereidselen tesamen, heette dit vak, -lezer, uw pet af - "Het Hoog Ambacht". Alle toebereidselen moesten door de wever zelf betaald worden, die toch eigenlijk niets kon missen. Maar het moest, want anders kon men niet weven. Het kon er dan ook niet af dat men zich voorzag van flink nieuw gereedschap. Neen, er werd gewerkt met oude spoelen en met sterke oude borstels van grootvader of nóg een familiestam terug. Er werd gewerkt met klosjes die op Zondag wel ooit door de wever gesneden en gemaakt werden, omdat 't er niet aanzat om nieuwe te koopen.

Zich met alles behelpen, dát was het dagelijks parool van den wever; zich alles ontzeggen, met de woorden van "het gaat wel weer" (omdat het moest!). Zoo werkte de wever met zijn vrouw en kinderen, want ook de kinderen moesten vroegtijdig op de spoel.

In al zijn ellende en ontberingen moest de wever zich het allernoodzakelijkste ontzeggen, aan zijn verheven vak "Het Hoog Ambacht". De wever, die altijd werkte, altijd behulpzaam was, was als het ware een echte (Utopist), dat wil zeggen: had altijd wenschen, die toch nooit in vervulling zouden gaan. Zich verlooehenend in alles, zijn kruis opnemend naar 't voorbeeld van zijn Verlosser, die ook eens zijn Verlosser in alle eeuwigheid zou zijn.

